

Červnové číslo časopisu Tempus Medicorum

Několik názorů na ohodnocení lékařské práce a jak se lékaři stavějí k iniciativě LOK-SČL „, Děkujeme, odcházíme“?

V naší nemocnici je takový nedostatek lékařů, že neexistuje oddělení, které by nepřijalo jednoho, dva, ale i 5 lékařů okamžitě na plný úvazek. Ty "šťastnější" si mohou vybírat, zda chtějí atestovaného lékaře, či absolventa. Deficit lékařů je tak velký, že většina oddělení nemocnice by zaměstnala jakéhokoliv lékaře. Počet absolventů, kteří nastupují, se rapidně snížil, počet odcházejících narůstá. Jednoznačným důvodem je ponižující finanční ohodnocení a rozvrácený způsob vzdělávání lékařů. Zbývající lékaři pracují za dva za tři kolegy, kteří chybí. A jejich únava a naštvanost roste. Vybrat si dovolenou se stává luxusem a zároveň trestem pro ty, kteří zůstanou. Naše nemocnice rozhodně akci LOK-SČL podpoří.

MUDr. Ivana Horková, int. odd., Kroměříž

Otázka zní: Proč se připojit k iniciativě "Děkujeme, odcházíme" a podepsat připravenost k výpovědi?

Odpověď není jednoduchá, ale několik možností se nabízí:

1. Lékaři zaměstnanci jsou trvale nedobrovolnými sponzory systému, který je, ale i další pracovníky, systematicky vykořisťuje.
2. Většina lékařů zaměstnanců odpracuje za rok jako jiný zaměstnanec za roky dva. A pobírá za to odměnu max. ve výši dvojnásobku průměrné mzdy, přičemž ohodnocení za základní úvazek u většiny z nás nedosahuje ani této průměrné mzdy. Při tom běžný stav, kdy plně kvalifikovaný lékař bere za základní úvazek kolem trojnásobku průměrné mzdy své země, je známý, a nepovažujeme za nemorální nebo neadekvátní požadovat obdobné ohodnocení. Stranou ponecháváme ohodnocení za přesčas, které vykonáváme ve svém "volnu". Problém nedostatku lékařů je bohužel stálíci českého zdravotnictví a množství přesčasů jen tak neklesne, pokud nám nezačnou na pracovištích přibývat kolegové. Ale to by nejdříve nesměli alespoň odcházet (z finančních důvodů), což je jeden z důvodů, proč si tento "radikální" požadavek zaslouží co nejširší podporu.
3. Pojišťovny by měly být povinny vrátit do systému peníze, které stát od občanů na zdravotní péči vybral, a ne je zadržovat na svých účtech. Kategorickým imperativem by mělo být, že event. vyhlášku by měl tvořit tým odborníků, nikoli politici nebo náměstci ministra, a vyhláška by měla být přehledná, stručná a měřit všem jedním metrem.
4. Otázka vzdělávání je palčivá a jen dokresluje tristní obraz našeho zdravotnictví. Nevíme, zdali je delegace na ČLK absolutně správná, ale v tuto chvíli se nám jeví jako jediná možná s ohledem na zachování jakési kontinuity postgraduálního vzdělávání bez rizik stále se opakujících kotrmelců po každých významnějších volbách. A je to jeden ze základních kamenů stabilizace systému - když se lékaři absolventi nebudou chtít vzdělávat tady, teď a za jasných definovaných podmínek, pak nám asi nezbude nic jiného, než nábor Filipínců nebo někoho jiného.
5. Požadavky na navýšení plateb za státní pojištění, navýšení % HDP na zdravotnictví apod. jdou mimo rámec našich požadavků. Ale neodpustíme si jednu poznámku: Současná politická garnitura vzešla z voleb je ohrožením i elementárních principů evropského zdravotnictví. V době, kdy i v USA pomalu přichází na to, že tento evropský model má něco do sebe, u nás budeme dělat věci opět jinak. A z nového stavu věcí nebude již jednoduché a levné cesty zpět, narozdíl od reformy stávajícího a vcelku fungujícího systému. Ve světle této skutečnosti by si alespoň lékaři zaměstnanci, kterých se změny dotknou nejvíce, měli uvědomit závažnost situace a demonstrovat politikům svou odvahu a požadavky, aby do budoucna nebylo možné nás zcela přehlížet a opomíjet. Protože, když pro sebe neuděláme něco sami, nikdo jiný to za nás neudělá. Pečení holubi létají do huby bohužel už jenom v pohádkách.

MUDr. Ondřej Ďurovič, ARO a MUDr. David Pech, gyn. por. odd., Trutnov

Jak si manažeři cení své zdraví?

Současný systém odměňování lékařů zaměstnanců vychází ze základního platu (většinou tarifní plat + osobní ohodnocení) a platby za takzvané pohotovostní služby. Neustále opakovat, že základní platy jsou ve srovnání se stejně kvalifikovanými ostatními profesemi nízké, je už opravdu unavující, snad uvedení průměrného hodinového platu lékaře, vycházejícího stále na částku, jež osciluje od 150-250 Kč hrubého na hodinu, vyvolá u některých přemýšlivějších dojem, že něco není v odměňování lékařů v pořádku.

Pokud si toho někdo není vědom, lékaři krom své pracovní doby stráví ročně stovky a někteří i tisíce hodin v takzvaných pohotovostech, přesčasech, zkrátka službách, jejichž náplň čím dál více připomíná běžnou pracovní dobu a již dávno není jen pohotovostí". Pohotovostní služby jsou něčím, co je nad rámec běžné pracovní doby, a odměny za ně by měly být mimo mzdu nebo plat jako takový, přesto jsou do platů stále započítávány! Je to dědictví režimu, který zde panoval do r. 1989. Lékař v běžné české nemocnici po osmi až deseti letech práce "odevzdá" v přesčasech a službách přibližně rok života tj. 365 dní 24 hodin denně navíc ze svého volna k normální pracovní době. Zajímavé je, že se nikdo tímto faktem příliš nezabývá. Naprosto automaticky se předpokládá, že je to jeho povinnost, kterou bude vykonávat do důchodového věku bez ohledu na zdraví, vlastní rodinu, za odměnu, která mu bude někým direktivně stanovena - a opět jde o částky, jež platíme za práci kvalifikovanějšího zedníka (120-220 Kč/hodinu hrubého je v nemocnicích běžnou "odměnou"). Na kolik si manažeři ovlivňující toky financí ve zdravotnictví cení roku svého života? Odevzdali by ho vůbec? A za co?

MUDr. Leoš Glanc, předseda LOK-SČL Jičín (specializace: interní lékařství)

Z čeho mám a z čeho nemám strach

Mám strach, že

- bude dále pokračovat personální zkáza nemocnic (na našem odd. za posledních 10 let nenastoupil jediný absolvent schopný po nás "převzít veslo"),
- medicína pro mladé ztrácí svoji atraktivitu (zejména vzhledem k systému postgraduálního vzdělávání a ohodnocení) a ti nejschopnější maturanti dávno dávají přednost jiným oborům,
- budeme dále nedobrovolnými sponzory farmaceutických firem a všech jejich nabízečů a podbízečů (těch bývalých českých firem navíc tak "dobře" v minulosti rozprodaných),
- budeme dále nedobrovolnými sponzory přebujelých a dobře placených managementů nemocnic (s násobkem naší mzdy a zlomkem naší odpovědnosti),
- budeme dále nedobrovolnými sponzory vědomě špatných rozhodnutí politiků a vládních úředníků (viz vakcína proti prasečí chřipce),
- při zachování současného stavu se brzy začne projevovat zhoršování zdravotní péče.

Nemám strach, že

- my lékaři zvyklí naplno pracovat 260 hodin měsíčně, nenajdeme kdekoliv zaměstnání. Tak přestaňme děkovat a dejme se do toho.

MUDr. Toman Šenk, chirurgické oddělení, Nemocnice Mělník

Proč poděkovat?

Máme za sebou dvacet let budování svobodné společnosti, demokracie a tržních vztahů. Každý si může říkat, co se mu líbí, pokud to není názor extrémní, každý může nabízet a poptávat cokoli, pokud to není v rozporu se zákonem, cenu určuje poptávka a nabídka, někdy kvalita. Na první pohled idyla, společnost rovných příležitostí. Až na výjimky - žel není jich málo. Zdravotnictví na tom není nijak odlišně. Dají se zde nalézt oblasti s dobře prosperujícími firmami, které pěstují byznys a netrápí je ani v nejmenším Hippokrates. Podnikatelské záměry stavebních a farmaceutických firem, dodavatelů techniky, energií, vody, prádla, různých smyslů a nesmyslů včetně zdravotních pojišťoven jsou famózní. Resort se postupně rozvíjí, nikdo nepochybuje o legitimitě svých záměrů a finančních plnění. Až na jednu výjimku. Tou výjimkou jsou lékaři (zdravotníci). Je zvláštní a zajímavé, že není

okamžiku, kdy by lékařům nebylo připomenuto, že nejsou nic mimořádného, zvláštního, jak si naivně myslí, ale že jsou součástí tržního soukolí, jako kdokoli jiný. Až na výjimku. Tou výjimkou je cena práce špičkového specialisty, kterým bezpochyby lékař je. A to bez rozdílu, zda provozuje praktickou medicínu, specializovanou ambulanci či je součástí nemocničního týmu. Dvacet let, domnívám se, je dosti dlouhá doba na zrušení této prazvláštní výjimky. Po dvaceti letech uvědomění při budování je zcela legitimní se zařadit s tržními požadavky do tržního soukolí jako každý jiný. Myslím si, že za těch dvacet let mají kormidelníci státu, krajů a měst proč lékařům poděkovat. Pokud k tomu nedojde (a samo se to určitě nestane) nezbude, než jako slušní lidé poděkovat, zhasnout a odejít se poohlédnou někde jinde. Nejsme na charitativní misi s dobou neomezenou.

MUDr. Martin Sedláček, chir. odd NsP Havířov p.o.

Proč tuto akci podpořit

Je až zarážející, a já osobně to už nechápu, proč stále píšeme a opakujeme to samé. Stále dokola již mnoho let. A přesto mám pocit, že mnozí z nás nechápou. Téměř každý lékař zaměstnanec při běžném rozhovoru, ze kterého vyplyne naplánování třeba normálního a obyčejného posezení s rodinou, s kamarády, je limitován časem. Z úst každého slyšíme to samé: nemám čas. A proč? Protože ho většinu prostě trávíme v práci, v nemocnici. O těch mnoho desítek a stovek hodin měsíčně okrádáme své blízké. Stále dokola vysvětlujeme, co to znamená, když má lékař službu. Že to není stejné, jako hasič, železničář nebo policista, který jde po normální směně domů, ale že v nemocnici jsme již před službou a zůstáváme tam i po ní. Normálním lidem se těžko chápe, že služba není to samé, jako noční. A už vůbec nechápou, proč tohle podstupujeme, když se pak otevřeně bavíme o odměně, kterou za takovou časovou oběť a náročnou práci ve všech ohledech dostaneme. Přepočítání na hodinový tarif je skutečně směšný.

Pracuji v nemocnici 14 let a odborové akce byly často namířeny - i když nepřímou - proti zaměstnavateli, proti majiteli zdravotnického zařízení, proti statutárnímu zástupci a já nevím, proti komu všemu ještě. Vše bylo vždy vedeno snahou zlepšit si léty pokrivené vazby, společenské postavení, finanční ohodnocení nebo lépe řečeno narovnat k normálním poměrům.

V minulosti proběhlo již několik aktivit ze strany LOK, posléze LOK-SČL, některé byly úspěšné, některé méně, konečně byly i takové, které můžeme nazvat fiaskem. Ale ještě nikdy, opakuji NIKDY, nebyla atmosféra v naší malé zemi tak příznivě nakloněna, jako je tomu nyní. MZ nám nyní dalo do ruky mocnou zbraň v podobě absolutní dlouhodobé nečinnosti v oblasti rozvráceného systému vzdělávání lékařů, vydání nesmyslné likvidační úhradové vyhlášky a dalších impotentních pokusů realizování jakési reformy systému.

Nikdy v minulosti netáhly za jeden provaz všechny zainteresované strany proti veškerému zlu, vykořisťování a nevěli něco změnit. Všichni přece známe podporující stanovisko akce LOK-SČL. Děkujeme, odcházíme od AČMN, ČLK, Mladých lékařů. Navíc v situaci nedostatku lékařů.

Proto nechápu. Proč a čeho se všichni stále bojíme? Myslím, že už opravdu není kam couvnout. Pokud budeme stále mlčet, tak si opravdu nic nezasloužíme.

Včera jsem sledoval v televizi debatu představitelů politických stran ze zahrady Kramářovy vily, kteří diskutovali o škrtech ve státním rozpočtu, o ekonomické krizi a snižování platů ústavních činitelů a soudců. Okamžitá odmítavá reakce předsedy soudcovské unie je dle mého soudu naprosto na místě. Jsme ale i my schopni se ohradit? Oč jsme my lékaři horší než soudci?

Můj kamarád, který není lékař, na mé stesky ohledně nedostatku času vždycky říká: čas nemáme nikdo, čas si musíme udělat.

Velice si přeji, abychom všichni už konečně pochopili tíživost celé situace a podařilo se nám si ten chybějící čas a spravedlivé ohodnocení naší náročné práce vydobýt.

Držím nám palce. Nebo si opravdu všichni myslíte, že na to nemáme nárok jen kvůli tomu, že nám titul začíná písmenem M a nikoli J? V tom případě ale v budoucnu už jen mlčte a nestěžujte si. Ale uvědomte si, že až zestárnete a budete potřebovat péči o své zdraví vy sami, tak nebude žádný kvalifikovaný odborník k dispozici. Je to smutné, když si potom uvědomíte, kolik pacientů jste ve svém profesním životě zachránili. Ale jistě bude dostatek šikovných s titulem s J na jeho začátku, kteří Vám rádi sepíšíou závěť. Jen aby bylo, z čeho je zaplatit.

MUDr. Zdeněk Bytel, zástupce primáře chirurgického oddělení, Klatovská nemocnice, a.s.

Jedna z posledních šancí

Proč se mají zúčastnit i další lékaři kampaně „Děkujeme, odcházíme“?

Je to jedna z posledních šancí, jak upozornit na hanebně nízké finanční ohodnocení práce lékařů-zaměstnanců. Dvacet let od sametové revoluce je stále nefunkční systém zdravotnictví, nefunkční systém a vztah pojištěnec - pojišťovna - poskytovatel zdravotní péče. Jen ta skutečnost, že jsou zdravotnická zařízení hodnocena různě podle jednotlivých výkonů v různých regionech ČR, je toho důkazem. Dále nemožnost se připojistit apod. Lokální a lobbistické zájmy přispívají k tomu, že zdravotníci nejsou jednotní. Lékaři, ale nejen oni (i sestry a ostatní zdrav. personál), by měli pochopit, že při současné poptávce a nedostatku těchto profesí na trhu práce mají jedinečnou možnost na sebe upozornit a zlepšit své postavení. A to i za cenu nátlakových akcí. Nelze čekat, že nová vláda, která se nyní formuje, bude příznivě nakloněna mzdovým požadavkům zdravotníků. Proto v současné době tato akce LOK-SČL, navíc podpořená ze strany ČLK, má šanci na úspěch, ale jen v tom případě, že se k ní přidá drtivá většina lékařů-zaměstnanců. Lékařky a lékaři - zvedněte hlavu, povzňte se nad lokální zájmy, nebojte se a ukažte svou jednotu v prosazování svých mzdových požadavků. Zadarmo a bez osobní odvahy vám nikdo na platu nepřidá a můžete jen dále žehrat na své mizerné platové ohodnocení. Pro svůj plat je potřeba něco udělat - teď je ta chvíle a možnost něco získat.

MUDr. Milan Navrátil, internista, IHOK, FN Brno

Seberme zbytek sebeúcty

Pokud mluvíme se svými známými, přáteli a spolužáky-nelékaři o podmínkách práce nás lékařů-zaměstnanců, zpravidla na mě nejprve koukají s otevřenými ústy, postupně ale jejich výraz přechází do pobaveně soucitné grimasy. Neznají totiž jinou profesi, kde by se zaměstnanci - notabene vysokoškoláci a v situaci nedostatku zdravotníků na trhu práce - nechali vykořisťovat mizerným příjmem v tristní hodinové sazbě a ignorací platných právních norem se stovkami hodin přesčasové práce v podmínkách trvalého odborného, zdravotního i forezního rizika, strpěli nucené omezování osobního a rodinného života či doplňovali povinné zvyšování kvalifikace na podkladě nerovnoprávné až vyděračské smlouvy se zaměstnavatelem.

Všichni vidí, že peníze ve zdravotnictví jsou, ale odtékají tam, kde si o ně neváhají říct. To lékaři-zaměstnanci nedokážou. A pokud se to nyní rychle nenaučí, současná snaha o přerozdělení zbytku zdravotního systému do privátního vlastnictví způsobí, že na ně opravdu nezbude. Pak už nepůjde o výpověď z důvodu protestní výzvy "Děkujeme, odcházíme", ale z důvodů bilančních a existenčních. Seberme zbytek sebeúcty a postavme se za svou důstojnost tak, jako to již dříve udělaly mnohé jiné graduované profesní skupiny.

MUDr. Petr Konečný, chir. odd. Prostějov